

CALEA MĂNTUIIRII

Săptămânal editat de Centrul de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză Pastoral-Misionară al Facultății de Teologie Ortodoxă Arad.
Redactor fondator (1935): Preot Ilarion V. Felea. Apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Timotei, Arhiepiscopul Aradului

„Binecuvintează, Doamne, anul robilor Tăi!”

EDITORIAL

Curgerea timpului prin ani – nu poate fi înțeleasă deplin decât numai prin Dumnezeu Cel viu

Din nou, omenirea întreagă freacă la sosirea unui Nou An și la îngroparea celui precedent. Timpul se scurge printr-o implacabilă mișcare a lui, dând oamenilor impresia, că tot ceea ce se petrece în timp este rezultatul unei acțiuni mecanice, care face abstracție de om, care nu-l implică pe acesta în nici un fel. Și, totuși, dacă scrutăm mai adânc realitatea scurgerii timpului și derularea evenimentelor care se desfășoară în timp, putem sesiza o anumită logică, raționalitate și semnificație atât a timpului în sine, cât și a evenimentelor care se derulează în timp. Toate aceste lucruri au o legătură strânsă cu omul, care este un actor important al faptelor mai mici sau mai mari, care au loc în timp, ce poate fi măsurat în: minute, ore, zile, săptămâni, luni, ani, decenii, secole, și, care pot avea semnificații sau consecințe de-a lungul timpului, în toate aceste unități de măsurare a lui, inclusiv, în secole.

Întreaga gândire a omenirii, și, mai ales, cea religioasă a presimțit o anumită legătură a timpului cu divinitatea, indiferent cum a fost aceasta înțeleasă. Desigur, Creștinismul a adus un spor de lumină a înțelegerii valorii și semnificației timpului, care îl plasează pe om nu numai în planul temporalului, al efemerului, ci și în acela al eternității. Eternitatea este însăși existența lui Dumnezeu sau, altfel spus, aceasta este una din însușirile lui Dumnezeu. Căci există, a existat și va exista sunt părți de măsurare a timpului (așa cum le numește Sfântul Grigorie de Nazianz) cu privire la celelalte existențe, adică cu privire la lucrurile create de Dumnezeu, între care, omul are un loc și un rol special.

Sfântul Grigorie Teologul are cuvinte deosebit de expresive cu privire la existența cea veșnică a lui Dumnezeu și posibilitatea ca El să aibă o legătură cu timpul și să-i dea acestuia un sens înalt și deosebit de folositor pentru om. Căci, spune acest Sfânt Părinte, Dumnezeu „cuprinde în Sine totul și deține toată existența, Care nu are început și nici nu va înceta vreodată să fie, precum un ocean al ființei, nemărginit și nesfârșit,

depășind orice înțeles, orice rațiune a timpului și a firii, doar cu mintea putând fi oarecum înfățișat. Dar, și în acest caz, foarte neclar și limitat, nu din cele ce sunt întru Sine, ci din cele ce sunt în jurul Lui, pentru a putea forma din acestea o oarecare imagine despre El, ca o licărire de adevăr și care îndată se pierde în mintea noastră chiar mai înainte de a fi reținută atent de ea” (Sf. Grigorie Teologul, *Cuvânt la Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos, Cuvânt la Sfintele Paști, Panegiric la Sfântul Vasile cel Mare*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București 2009, p. 12).

Înțelegerea mai profundă a timpului și legătura acestuia cu Dumnezeu Cel mai presus de timp are o importanță specială pentru fiecare om, trăitor în timp și parcurgând anii și vremurile în istorie. Acum, la început de An Nou se cuvin a fi reținute câteva mesaje pe care Noul An ni le pune la îndemână, în lumina credinței și a descoperirii lui Dumnezeu.

1. Timpul nu este doar o categorie filosofică, ci el este în același timp un cadru de manifestare a vieții omului pe pământ, dar, și a societăților omenești în ansamblul lor. El nu este ceva care îl lasă indiferent pe om, ci îi imprimă omului o responsabilitate deosebită, pentru a-l folosi într-un sens cât mai înalt.

2. Valoarea timpului este excepțională pentru existența omului, deoarece îi oferă omului șansa să se ridice prin timp la cele mai presus de timp, și, mai ales, la Dumnezeu Cel viu, Creatorul și al timpului. Această valoare a timpului se întemeiază pe faptul, că el are drept fundament și finalitate a sa veșnicia lui Dumnezeu și existența Sa pleneră, infinită și veșnică.

3. Darul timpului este unul plin de responsabilitate pentru om, oferindu-i acestuia posibilitatea să-și dezvolte darurile cu care a fost înzestrat de Dumnezeu și să folosească cu multă chibzuință fiecare unitate de măsurare a timpului.

Continuare în pagina 2

Pr. Ioan TULCAN

PREDICA

Fuga din Egipt Duminica după Nașterea Domnului

„După plecarea magilor, iată îngerul Domnului se arată în vis lui Iosif, zicând: Scoală-te, ia Pruncul și pe mama Lui și fugi în Egipt și stai acolo până ce-ți voi spune, fiindcă Irod are să caute Pruncul ca să-L ucidă. Și sculându-se, a luat, noaptea, Pruncul și pe mama Lui și a plecat în Egipt. Și au stat acolo până la moartea lui Irod, ca să se împlinescă cuvântul spus de Domnul, prin prorocul: „Din Egipt am chemat pe Fiul Meu”. Iar când Irod a văzut că a fost amăgit de magi, s-a mâniat foarte și, trimițând a ucis pe toți pruncii care erau în Betleem și în toate hotarele lui, de doi ani și mai jos, după timpul pe care îl aflase de la magi. Atunci s-a împlinit ceea ce se spusese prin Ieremia prorocul: „Glas în Rama s-a auzit, plângere și tânguire multă; Rahela își plânge copiii și nu voiește să fie mângaiată pentru că nu sunt”. După moartea lui Irod, iată că îngerul Domnului s-a arătat în vis lui Iosif în Egipt, și i-a zis: Scoală-te, ia Pruncul și pe mama Lui și mergi în pământul lui Israel, căci au murit cei ce căutau să ia sufletul Pruncului. Iosif, sculându-se, a luat Pruncul și pe mama Lui și a venit în pământul lui Israel. Și auzind că domnește Arhelau în Iudeea, în locul lui Irod, tatăl său, s-a temut să meargă acolo și, luând poruncă, în vis, s-a dus în părțile Galileii. Și venind a locui în orașul numit Nazaret, ca să se împlinescă ceea ce s-a spus prin proroci, că Nazarinean Se va chema.” (Matei 2, 13-23)

Drept cinstitori ai Pruncului Iisus, născut în ieslea Betleem-ului,

În zilele ce au precedat această ultimă duminică a anului ce tocmai se încheie, adică pe 27, 28 și 29 ale lui *undrea*, sunt prăznuiți o mulțime de martiri sau mucenici: Sfântul Apostol, Întâiul Mucenic și Arhidiacon Ștefan, cei 20.000 de mucenici arși în Nicomidia și cei 14.000 de prunci din Betleem și împrejurimi uciși de Irod.

Astfel, după prăznuirea Nașterii Dumnezeiescului Prunc, din ziua Crăciunului, îi urmează, în duminica aceasta, evocarea mateiană a fugii în Egipt a Familiei sfinte, la care se adaugă pruncuciderea săvârșită din porunca lui Irod. Putem deduce de aici că încă de la începutul vieții Sale pământești Mântuitorul Iisus Hristos Se îndreaptă spre jertfă, spre Cruce, că va trece prin moarte, ca apoi să învieze și să dăruiască lumii viață veșnică.

De aici înțelegem că, în planul mundan corupt de păcat, bucuria este însoțită adesea de întristare, durere și chiar de moarte. Prin urmare, lumea noastră robită de păcat și de moarte are nevoie de vindecare, iar cel care o va putea aduce este tocmai Cel născut din Fecioara Maria, căci El este Cel ce o vindecă de păcat și de moarte: de păcat,

prin Taina pocăinței, iar de moarte, prin Înviere.

De aceea, spune Preafericitul Părinte Patriarh Daniel: „Nașterea Domnului Iisus Hristos poartă deja în ea sămânța Crucii și a Învierii Sale. În mod minunat, vedem cum Dumnezeu schimbă răul în bine. Mântuitorul fuge în Egipt, deși acesta era considerat de evrei ca fiind pământul robiei și al idolatriei păgâne. Poporul evreu a fost dus odinioară în Egipt ca popor de sclavi sau robi, iar mai târziu, prin Moise, a fost eliberat de robia lui Faraon. Acum, însă, vedem că Mântuitorul binecuvântează Egiptul prin fuga Sa ca Prunc în această țară și apoi prin revenirea Sa în pământul lui Israel, împlinindu-se cuvintele prorocului, care spune: ‘Din Egipt am chemat pe Fiul Meu’ (Osea 11, 1). Prin aceasta, Evanghelia ne arată că nu doar poporul ales este chemat la mântuire, ci și neamurile păgâne reprezentate prin țara Egiptului, unde a primit adăpost pentru un timp Pruncul Iisus. Așadar, Iisus cunoaște exilul de mic copil. Dar suferința exilului a fost transformată în biruință a vieții, o încercare grea pentru El a devenit o binecuvântare pentru alții”.

Continuare în pagina 2

Pr. Filip ALBU

Din sumar

► Sfântul Vasile cel Mare în iconografie
pagina 2, Sorin Gheorghe Săplăcan

► Știri
pagina 4

Fuga din Egipt

Urmare din pagina 1

Binecuvântarea dăruită Egiptului care L-a adăpostit pe Iisus se va vedea câteva secole mai târziu, când în pustiile Egiptului a înflorit viața duhovnicească a celor ce au fugit de lume, pentru a-și salva sufletul de păcate și a dobândi mântuirea sau viața veșnică. Lupta cu patimile egoiste ale naturii umane căzute, cu păcatul, cu ispitele demonilor, cu răutatea din om, constituie asceza sau nevoița principală a monahilor, pentru a primi și simți, încă din lumea aceasta, lumina Învierii și arvuna vieții veșnice.

Am înțeles că Evanghelia acestei zile, a doua după Crăciun, poartă în ea pecetea Crucii, a jertfei și a înfrântării. Hristos Domnul a venit în lume ca să aducă pace și bunăvoință între oameni, dar această pace contrastează cu violența lumii păcătoase; El a venit să aducă în lume bucurie, dar în umanitatea căzută în păcat bucuria este amestecată cu tristețea. Deci, în această zi observăm cât de greu este pentru Dumnezeu-Copilul să viețuiască în lumea bolnavă de păcat și de moarte. Totuși, El vine în lume ca să o izbăvească de păcat și de moarte.

Evanghelia ne mai arată că retragerea Mântuitorului Hristos în Nazaretul Galileii are o semnificație misionară și mântuitoare. „Galileea neamurilor” (Isaia 8, 23) era o prefigurare a popoarelor care vor primi credința în Hristos și se vor creștina. Mântuitorul știa că Galileea era socotită de mulți evrei ca fiind o provincie fără mare importanță. Totuși, El acceptă să locuiască o parte a vieții Sale (copilărie și tinerețe) în Galileea, alături de oameni diferiți și necăjiți, refugiați și săraci care au venit aici din alte țări. Între acești oameni de neamuri diferite va crește Pruncul Iisus. Chiar și prin aceasta se văd smerenia Lui și dragostea Lui față de toți oamenii. Iisus este prieten cu cei săraci, solidar cu străinii exilați sau refugiați, apropiat de cei marginalizați și disprețuiți, pentru că vede în toți valoarea infinită a fiecărui om, dincolo de rangul lui în societate, poziție centrală sau supraviețuire marginală, dincolo de bogăție sau sărăcie, dincolo de orice clasificare sau judecată omenească subiectivă și colectivă”.

Prin urmare, această ultimă duminică a anului 2017 ne ajută să înțelegem că, în calea cea nouă ce ni se deschide, din această noapte, suntem invitați a ne cultiva mintea, inima, sufletul și viața cu tăria credinței în Iisus Hristos Mântuitorul, ca să avem parte de bucurii, încredere și putere în fața oricăror încercări ce s-or ivi. Amin.

În tot pământul s-a răspândit vestirea ta, că acela a primit cuvântul tău, prin care, cu Dumnezeiască cuviință ai învățat, firea celor în ființă ai lămurit și ai pus rânduială în obiceiurile oamenilor. Părinte cuvioase, preoție împărătească, roagă pe Hristos Dumnezeu, să mântuiască sufletele noastre.

(Troparul Sfântului Vasile cel Mare)

Curgerea timpului prin ani ...

Urmare din pagina 1

Simțind valoarea timpului, așa cum l-a destinat pentru om Dumnezeu Însuși, omul trebuie să simtă o legătură specială a lui cu timpul, să-l înțeleagă, și, mai ales, să-l valorifice așa cum dorește Dumnezeu. În felul acesta, omul nu se va simți însingurat și izolat în timp, ci îl va înțelege ca pe un permanent prilej de realizare a comuniunii lui cu Dumnezeu Cel veșnic și dincolo de timp și cu semenii săi, prin care are prilejul să se îmbogățească spiritual și duhovnicește.

4. Dumnezeu este prezent în timp prin energiile Lui veșnice, dătătoare de viață, și, care îl ajută pe om să se apropie de Dumnezeu, să-L iubească, să-L caute neîncetat și să-L slujească. În felul acesta, omul va simți că reprezintă o valoare înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, având o misiune înaltă, aceea, de a valorifica timpul și viața sa în lumina veșniciei lui Dumnezeu.

5. Sensul profund al timpului, așa cum ni-l revelează Evanghelia și întreaga Sfântă Scriptură, se cuvine a fi gândit, înțeles și valorificat în fiecare epocă istorică, prin care se poate surprinde prezența și lucrarea lui Dumnezeu în timp, în viața oamenilor, a popoarelor, a lumii întregi. Spiritul profetic al credinței, al mărturiei și misiunii Bisericii în lume, ajută omenirea să descifreze semnele lui Dumnezeu în lume și, astfel, aceasta va putea să progreseze permanent spre orizonturile infinite ale Împărăției lui Dumnezeu.

Cel Ce șezi pe Scaunul cel în chipul focului, întru cele de sus, împreună cu Părintele Cel fără de început și cu Dumnezeiescul Duh, ai binevoit a Te naște pe pământ din Fecioară, Maica Ta, care nu știe de bărbat, Mântuitorule Iisuse. Pentru aceasta ai și fost tăiat împrejur a opta zi ca un Om. Slavă Sfatului Tău Celui Preabun; Slavă rânduiei Tale; Slavă smereniei Tale, Unule lubitorule de oameni.

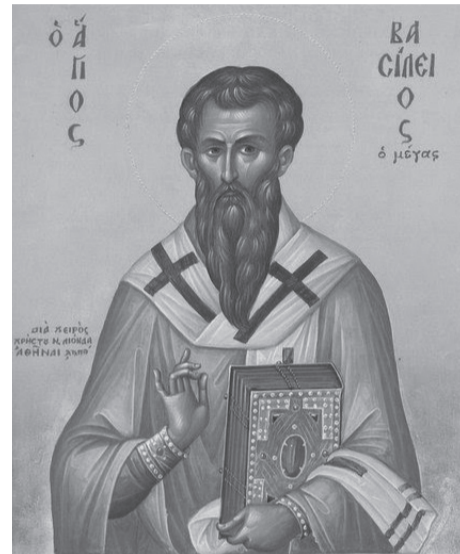
(Troparul Praznicului Tăierii Împrejur a Domnului)

Sfântul Vasile cel Mare în iconografie

Sfântul Vasile cel Mare, episcopul Cezareii Capadociei, este unul dintre cei mai importanți părinți ai bisericii ortodoxe și unul dintre cei mai mari teologi creștini. S-a născut în Pontul din Capadocia în jurul anului 329 și a murit în Cezarea în ziua de 1 Ianuarie 379.

Reprezentarea icoanei Sfântului Ierarh este descrisă în „Erminia picturii bizantine” a lui Dionisie din Furna. Acesta arată că în icoană Sfântul Vasile se pictează lung la trup și drept la stat, uscățiv; smerit, cu fața prelungă, negricios amestecat cu gălbiciune; cu tâmplele adâncite, cu fruntea puțin încrețită, și obraji puțin zbârciți, nasul lung și coroiat, cărunt, cu barba destul de lungă, sprâncenele lungi, rotunde și cam încrețite, ca la omul îngrijorat, posomorât. Acesta poartă în mână un pergament pe care este scris: „Nimeni din cei legați cu poftă trupestă nu este vrednic să vină, sau să se apropie, sau să slujească Ție, Împărate al Slavei!...”, sau după rânduială cuvioasă, astfel: „Trebuie să purtăm de grijă cu tot dinadinsul de frumusețea sufletului, căci aceasta va să ceară Dumnezeu, dreptul judecător, de la neamul omenesc...”. (Dionisie din Furna, *Erminia picturii bizantine*, Editura Sofia, București, 2000, p. 151). De obicei este zugrăvit în veșminte episcopale, dar fără mitră pe cap iar în mână în locul pergamentului apare pictat purtând Evanghelia.

Marele ierarh și învățător al lumii este reprezentat în toate bisericile ortodoxe, mai ales în

altar, unde se pictează în primul registru, între sfinții ierarhi, la dreapta (sud) față de fereastra centrală, în timp ce la stânga (nord) e zugrăvit Sfântul Ioan Gură de Aur, iar alături de ei alți Sfinți ierarhi. Dacă biserica îl are ca ocrotitor Sfântul Vasile este pictat pe iconostas.

Pentru că Sfântul Vasile cel Mare este prăznuit la data de 1 ianuarie a fiecărui an, singur, iar apoi la 30 ianuarie împreună cu Sfântul Ioan Gură de Aur și cu Sfântul Grigorie de Nazianz sau Teologul, icoanele îl reprezintă atât singur, cât și împreună cu ceilalți doi ierarhi. Mai poate fi zugrăvit, împreună cu Sf. Ioan Gură de Aur, și pe ușile împărătești ale Altarului, ca unii ce au alcătuit Sfintele Liturghii.

Sfântul Vasile cel Mare a orânduit viața monahală și a întemeiat, pe lângă Biserică, azile și spitale, în ajutorul celor săraci și neputincioși, îndemnând pe cei înstăriți să folosească averile lor, ajutând pe cei lipsiți. De aceea la pictura trapezei unei mănăstiri, în

registru al doilea, sub Cina cea de Taină, este zugrăvit împreună cu ceilalți Sfinți ierarhi mai însemnați. Când e pictat aici, poartă în mâini o hârtie pe care este scris textul pentru rânduiala cuvioasă arătat în Erminia picturii bizantine.

Ales Arhiepiscop al Cezareii în anul 370, în vremuri grele pentru Biserică, atunci când ereticii lui Arie și Macedonie izbutiseră să aibă de partea lor pe însuși împăratul Valens, Sfântul Vasile a dus o luptă aprigă, cu scrisul și cuvântul, pentru apărarea dogmei Sfintei Treimi. Pentru aceasta este pictat șezând pe tron, îmbrăcat în veșminte arhieresti, purtând mitră și cârjă și binecuvântând, iar în partea de sus a icoanei, în stânga și dreapta sa este reprezentată Sfânta Treime, Tatăl, Fiul și Sfântul Duh.

În icoana Tăierii Împrejur a Domnului, pentru a plini însemnătatea zilei de praznic se adaugă în partea de jos a acesteia icoana Sfântului Vasile cel Mare.

În Biserica Ortodoxă, Sfântul Vasile cel Mare este primul dintre „Cei trei mari dascăli și ierarhi ai lumii creștine”, unul dintre cei mai populari sfinți, opera sa constituind și astăzi un izvor bogat de învățăminte folositoare, iar exemplul vieții sale este unul dintre cele mai pilduitoare modele ale celor ce se nevoiesc pe calea desăvârșirii creștine în zbuciumul lumii de astăzi.

**Sorin Gheorghe
SĂPLĂCAN**

Cu prilejul marilor sărbători ale Nașterii Domnului, Anului Nou și Bobotezei colegiul de redacție al publicației „Calea Mântuirii” vă urează alese și călduroase felicitări, iar Pruncul Iisus să reverse asupra tuturor pacea, bucuria și mântuirea Sa.

Sărbători fericite, Anul Nou cu binecuvântare și bogate împliniri!

Redacția

Gânduri duhovnicești la „trecerea dintre ani”

Începând de la Anul Nou, grija noastră cea mai mare trebuie să fie alta. Cel mai mare lucru este să ne înnoim viața, să luăm aminte, cu fiecare an nou, să lăsăm câte un păcat care ne stăpânește cine știe de când și să punem în locul lui o virtute. Să iertăm greșelile celor ce ne-au supărat, să-i iertăm pe toți, să începem anul nou cu inima curată și cu credință în Dumnezeu. Să nu începem la crâsmă, cu beție, cu fluiere, cu câte și mai câte petreceri. Că dacă începi bine din ziua întâi, fiindcă ziua bună se arată de dimineață, așa o să-ți meargă tot timpul!

Du-te prin sate acum, în noaptea aceea. Este iadul pe fața pământului. Iată cum știu oamenii să mulțumească lui Dumnezeu că le-a mai dat un an de viață! Dar vine moartea la om și-l strânge de gât, de nu mai poate spune nici preotului ce a făcut, că i-a legat limba! Cât ar mai avea el atunci să-i mai dea Dumnezeu un ceas. Dar nu-i mai dă! Este rânduit: când ți-o veni ceasul, te ia și te duce. Ai vrea să te rogi: „Doamne, mai dă-mi un minut!” Dar nu-ți mai dă! Ai avut destule! Dumnezeu este prea drept! Ți-a dat vreme, dar n-ai vrut să te îndrepti, să te pocăiești, să plângi, să te rogi! Ți-a dat atâția ani de viață și n-ai avut nici o grijă. Și atunci vei vedea că nu mai este pocăință în timpul morții.

Deci, să ne gândim că, trecând un an de zile, foarte mult trebuie să plângem lui Dumnezeu, că n-am făcut nimic bun și să-I mulțumim că ne-a ajutat cu mila și cu îndurarea Lui să trecem iarăși 365 de zile și să ajungem până azi.

Toți trebuie să mulțumească. Toată zidirea lui Dumnezeu. Căci viața și ființele și toate vremurile sunt în mâna lui Dumnezeu. Tocmai acum trebuie să mulțumim lui Dumnezeu, ca să nu vină urgia Domnului peste noi!

Așteptăm mila lui Dumnezeu, dar odată n-ar să mai fie timp, căci vine moartea pentru fiecare! Vine dreptatea lui Dumnezeu, de care nu poate scăpa nimeni! Nu pot scăpa nici împărații. Unde sunt împărățiile? Unde sunt faraonii Egiptului?

Unde sunt sultanii turcilor? Unde sunt craii Germaniei? Unde sunt împărații de care se cutremura lumea? Unde sunt cetățile? Unde sunt orașele? Unde-i orașul Pompei și unde este Cartagina și orașele vechi care s-au dărâmat de cutremur?

Unde sunt cetățile lumii? Unde sunt puternicii? Unde sunt cei învățați? Unde sunt filosofi? Unde sunt cei care au purtat sceptru și ale căror capete străluceau ca soarele? Unde sunt? Praf, pământ și pulbere s-au făcut. Așa-i dreptatea lui Dumnezeu și vai de noi și de noi dacă cheltuim vremea în zadar. Marele Apostol Pavel spune: Răscumpărați vremea, că zilele rele sunt (Efeseni 5, 16). Vom cere să mai trăim un minut și n-ar să ne mai dea Dumnezeu! Pentru că trecem fără griji viața aceasta și ne încurcăm cu grijile veacului, de parcă am fi nemuritori. Fum suntem! (...)

Aceasta v-o spun pentru Anul Nou! Să mulțumim Preasfintei Treimi și Maicii Domnului, care mijlocește pentru toată lumea, că ne-a învrednicit să mai trecem un an. Să ne hotărâm în inima noastră să punem început bun și să petrecem de aici înainte cu Dumnezeu, creștinește. Să ne împăcăm cu Dumnezeu mai înainte de a ne răpi moartea!

(*Ne vorbește Părintele Cleopa*, vol. 9, Editura Episcopiei Romanului, 1999, pp. 43-47)

Iubirea niciodată nu se trece. Fie ele profețiile: pieri-vor; fie ele limbile: înceta-vor; fie ea știința: pieri-va. (I Corinteni 13, 8)

Apropierea Anului Nou ne poartă de obicei gândul către scurttimea a tot ce este pământesc. Cred totuși că acest moment al anului ar trebui să ne aducă aminte de ceea ce „niciodată nu se trece”. Când anii se scurg unul după altul în eternitate, numai pare rău de ceea ce ia cu sine anul care se încheie, mă mir mai degrabă de ceea ce lasă în urmă. O asemenea senzație va fi avut și Apostolul Pavel. El considera ceva firesc ca profețiile să piară, limbile să înceteze, știința să piară și ea, dar este bucurios să constate că „iubirea niciodată

nu se trece”, afirmația sa căpătând un accent triumfător.

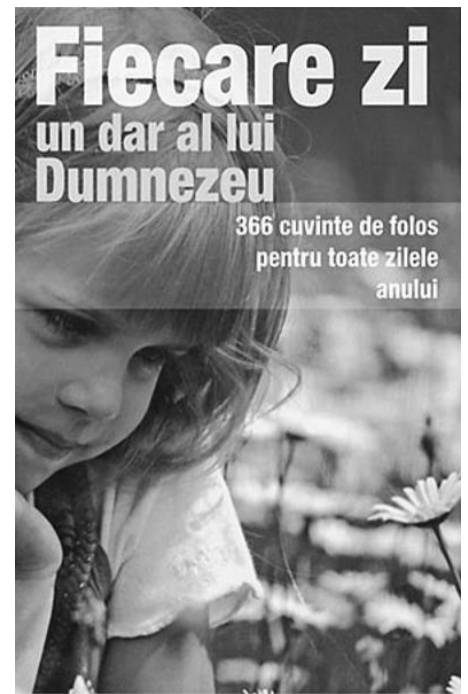
Și noi, încheind acest an, să încercăm să ne amintim dacă și în ce fel am devenit mai bogați sufletește pe durata lui, nu pentru un răstimp, ci pentru totdeauna.

Există ceva asupra căruia timpul nu are putere. Inima omului. Toate celelalte se istovesc, se uzează: puterea ne trădează, capacitățile spirituale se diminuează, memoria slăbește. Inima rămâne tânără, ea nu-și poate pierde capacitatea de a iubi, este capabilă să rămână larg deschisă pentru tot ce este înălțător și frumos, vibrează la fiecare necaz, la fiecare durere. Inima omului este ca un arbore, care nu se îndoaie în furtună sau pe vreme rea, ci rămâne verde, sloboade frunze și flori chiar și în gerul iernii.

Veșnica iubire a lui Dumnezeu, care a făcut să apară pe cer curcubeul după potop, nu s-a schimbat, a fost și a rămas aceeași. Ochiul Dumnezeului iubirii nu s-a împăienjenit, puterea Lui nu a slăbit; cerul și pământul vor dispărea, dar iubirea va rămâne în veci.

„Anii, Tăi, Doamne, nici nu merg, nici nu vin, ci stau toți împreună. Anii Tăi, o singură zi și ziua Ta nu este în fiecare zi, ci astăzi, fiindcă astăzi al Tău nu cedează zilei de mâine, căci nu urmează zilei de ieri. Astăzi al Tău: eternitatea” (Fericitul Augustin, Confessiones). Vasăzică doar gândul la Dumnezeu, Cel veșnic de zile, ne motivează să ne facem planuri, să privim cu încredere și speranță, dar și cu responsabilitate, fiecare clipă a prezentului, prețuind-o ca fiind timp favorabil iertării păcatelor, timp al restaurării, timp al sfințirii existenței noastre, timp al înmulțirii darurilor primite de la Părintele Cereș, timp al pregătirii pentru a dobândi starea fericită a sfinților, adică părăsirea la viața de iubire a Preasfintei Treimi.

Îndeobște lumea modernă nu mai are timp la astfel de cugete la cumpăna dintre ani, înlocuind priveghiul ce se făcea odinioară în sfințele noastre așezăminte, biserici și mănăstiri, ori chiar în casele

bunilor creștini, cu mult trâmbișatele revelațiilor. Însăși etimologia cuvântului latină ne arată că la origini „revelionul” însemna veghe, deșteptare. Ca în cazul multor sărbători, societatea consumistă, care pare a pune stăpânire tot mai mult pe viețile noastre, a transformat veghea, rugăciunea din noaptea Anului Nou într-o petrecere, care „ajută” oamenii prin euforia momentului și aburii bahici să uite că timpul este dar al Cerului și că fiecare clipă a existenței noastre trebuie pusă în slujba dobândirii timpului veșnic în comuniune cu Dumnezeu și sfinții Lui. Cu mult timp în urmă Sfântul Ioan Gură de Aur a glăsuț: „Anul îți va merge bine nu când tu vei sta beat în ziua cea dintâi a lui, ci când, atât în ziua cea dintâi, cât și în cea de pe urmă, și în fiecare zi, tu vei face fapte plăcute lui Dumnezeu. Nu beția înseninează, ci rugăciunea; nu vinul, ci cuvântul înfrânării. Vinul stârșește furtună, cuvântul lui Dumnezeu aduce liniște.”

(*Fiecare zi, un dar al lui Dumnezeu: 366 cuvinte de folos pentru toate zilele anului*, Editura Sophia, p. 418)

Smerenia și cunoașterea de sine

„Și veți cunoaște adevărul, iar adevărul vă va face liberi” (Ioan 8,32). Acest cuvânt al Scripturii poate fi punctul de plecare pentru mai multe nivele de analiză ale personalității și devenirii umane. Este vorba de adevărul dogmatic despre Dumnezeu, care crește și se dezvoltă în mintea luminată de credință, dar este vorba și despre adevărul moral, existențial, adevărul despre tine însuși.

În ortodoxie privim acest adevăr dincolo de limitele formulării lui lingvistice, ajungând la nivelul sensibil al intuițiilor despre tine însuși, acolo unde adevărul nu mai este clar formulat, dar este întrezărit în razele de lumină ale prezenței lui Hristos. Adevărul îl regăsim în unitatea dată de binele și frumusețea negrăită a prezenței hristice în viața noastră. În forma aceasta mult mai complexă și mai deplină, adevărul este eliberator, vindecător.

Apropierea de adevărul despre tine însuși, cunoașterea lui treptată, sunt pași importanți în acel proces, prin care trece fiecare credincios, de ucenicie duhovnicească în cadrul Bisericii. Demersul acesta al cunoașterii de sine nu se termină niciodată pe parcursul acestei vieți și va continua într-o formă nouă în

planul veșniciei. O dimensiune primordială a cunoașterii de sine este acceptarea de sine. Adevărul despre tine însuși, ca să devină vindecător și să nu rănească, trebuie cunoscut și acceptat cu smerenie, cu o anumită delicatețe, pe care ar trebui să o avem și față de noi înșine, nu numai față de alții. De aceea lumina lui Hristos este ca lumina înserării, este delicată nu este orbitoare. În Taina Spovedaniei, fără liantul delicat al smereniei, adevărul despre tine însuși ar putea deveni înfricoșător și de neacceptat. Smerenia însăși este acceptarea parțial dureroasă, dar potențial transfiguratoare, a adevărului despre tine însuși. În acest registru ar trebui interpretată învățătura Sfântului Siluan Atonitul, de a ține mintea în iad dar fără a deznădăjdui. Focul iadului poate fi interpretat și în forma aceasta, a cunoașterii unui adevăr despre noi înșine, crud, nemilos, de neacceptat. Adâncurile greșelilor noastre dar și rănilor făcute de alții în sufletul nostru au nevoie de iluminarea blândă și mângâietoare a tainei prezenței divine.

Scara interioară prin care coborâm în iadul nostru interior trebuie dublată de scara urcușului spre cerul eliberator al prezenței și iubirii divine. Dacă Hristos ne

privește, ne cunoaște și ne poate iubi, atunci putem face și noi acest lucru. Iubirea dumnezeiască care se revărsa din privirea lui, lumina lui delicată devenită smerenia noastră, înlătură barierele interioare ale cunoașterii de sine, rezistențele, zidurile și negările neacceptării orgolioase de sine. Iubirea lui Hristos dă la o parte masca împietrită a minciunii și falsității, a neacceptării de sine. Acceptarea de sine este un proces dureros pentru un suflet adânc în păcat. Psihoterapia încearcă să formuleze niște principii științifice ale acestui proces al cunoașterii și acceptării de sine, ca proces terapeutic, dar acest proces nu poate fi niciodată complet fără reperul puternic al prezenței divine, fără liantul vindecător al prezenței lui Hristos.

Sondajul interior devine în lumina credinței un sondaj pnevmatologic, atinge zone inefabile, infinit de delicate ale sinelui. Vindecarea se adresează experienței noastre existențiale complete, sparge porțile iadului nostru interior. Acest iad nu este creat numai de propriile noastre alegeri ci de un complex întunecat, generat de părăsirea noastră la răutatea celorlalți, iadul traumelor și experiențelor dureroase

create de cei apropiați nouă. Acceptarea de sine devine și acceptarea dureroasă a propriei istorii personale.

Dacă privim și mai larg, la nivelul sinelui comunitar, vedem că acceptarea de sine devine acceptarea familiei, acceptarea comunității, a neamului din care faci parte. Aici cunoașterea de sine coboară mai adânc, în abisul sinelui comunitar din care facem parte. Și această acceptare este de multe ori dureroasă, unii văd doar relele neamului din care fac parte, ajung să se rușineze de identitatea lor, alții văd semnele prezenței lui Hristos, dragostea și jertfa de sine, devenite trăsături etnice. Dar aici nu mai suntem singuri, suntem susținuți de smerenia și prezența vindecătoare a sfinților care au făcut și fac parte din neamul nostru. De aceea Biserica locală își celebrează și își menține vie legătura cu sfinții neamului.

Hristos este cel care a coborât și mai adânc, el a coborât în adâncul sinelui comunitar al umanității întregi. Conștiința lui divino-umană asigură liantul vindecător al acestui sine comunitar uman. Cunoașterea deplină și acceptarea deplină a condiției umane devine în Grădina Ghetsimani un moment al durerii supreme.

Frumusețea negrăită dar și grozăviile infernale ale chipului umanității sunt cunoscute de cei ce urmează pe Hristos în acest proces de cunoaștere. Dacă o facem de unii singuri, chipul umanității poate avea aspecte terifiante. Vindecarea și acceptarea, la acest nivel, se naște odată cu iubirea de semenii. Sfinții parcurg și ei acest proces de cunoaștere. Ei îi cunosc pe oameni și umanitatea întregă în lumina lui Hristos. Mergând mai adânc în slujirea arhierescă a sinelui comunitar, sufletul cunoscător al sfântului își asumă greșelile celorlalți, se face rugător pentru lume, ajunge la conștiința smerită a părăsirii la vina comună a umanității, o umanitate de multe ori dezaxată și desfigurată, o umanitate a cărei frumusețe e brăzdată de răni adânci.

La nivelul conștiinței etno-comunitare, sfinții neamului sunt cei care îl urmează pe Hristos în Grădina Ghetsimani, care văd chipul umanității în chipul frumos al lui Hristos, un chip brăzdat de sângele și sudoarea unui neam întreg, dar transfigurat iluminator de bucuria părăsirii la Învieirea Sa.

Dr. Adina TODEA

Sfânta Cuminecătură sau Euharistia

Cea mai cutremurătoare și dumnezeiască taină a Bisericii este Sfânta Cuminecătură, Împărțășirea cu Trupul și Sângele Domnului, spre iertarea păcatelor. Euharistia sau Cina Domnului, este primirea pâinii cerești prin împărțășirea cu Trupul și Sângele lui Hristos, după instituirea Mântuitorului însuși. Această taină nu poate fi administrată decât de un preot sau episcop instituit în mod legal. Biserica ne învață că pâinea și vinul sunt schimbate în Trupul și Sângele lui Hristos, ce s-au dat în Sfânta Cină. Ortodoxia nu practică, în afară de Liturghie, cultul elementelor sfinte. Sfințirea sfintelor daruri se săvârșește în cadrul Sfintei Liturghii a cărei parte esențială constă în cuvintele de instituire ale Mântuitorului, urmate de invocarea Sfântului Duh și de binecuvântarea darurilor. Toți credincioșii se împărțășesc sub amândouă formele nu numai clericii ci și laicii. Euharistia este ofranda unei jertfe fără de sânge; ea are puterea jertfei de pe Golgota, este o participare la aceasta. Ea este oferită „pentru toți și pentru toate”, pentru vii și pentru morți.

După ce a săturat mulțimile în pustie numai cu cinci pâini și doi pești, Mântuitorul i-a îndemnat pe cei de față să-și agonisească o pâine ce se pogoară din cer, nepieritoare, pe care o va da El (Ioan 6, 26-38). Această pâine a vieții este chiar El însuși. Cuvintele Mântuitorului sunt limpezi și prin ele anunță așezarea Sfintei Cuminecăture: „Eu sunt pâinea vieții. Părinții voștri au mâncat mana în pustie dar au murit. Pâinea care se coboară din cer este aceea, din care dacă mănâncă cineva nu mai moare. Eu sunt pâinea cea vie, care s-a pogorât din cer. Cine mănâncă din pâinea aceasta va fi viu în veci. Iar pâinea pe care Eu o voi da este trupul meu pe care-l voi da pentru viața lumii. Iudeii se certau între ei și ziceau: cum poate acesta să ne dea trupul lui ca să-l mâncăm? Dar Iisus le-a zis: Amin, Amin grăiesc vouă, de nu veți mânca trupul Fiului Omului și nu veți bea sângele lui, nu veți avea viață întru voi. Cea ce mănâncă trupul meu și bea sângele meu, are viață veșnică și eu îl voi învia

în ziua cea de apoi. Căci trupul meu este adevărata mâncare și sângele meu adevărata băutură. Cea ce mănâncă trupul meu și bea sângele meu rămâne întru mine și eu întru el. Precum Tatăl cel viu m-a trimis pe mine și eu viez prin Tatăl, așa și cel ce mă mănâncă va fi prin mine viu. Aceasta este pâinea care s-a pogorât din cer, nu ca mana pe care au mâncat-o părinții voștri și au murit. Cine mănâncă această pâine, va fi dea pururi viu”. Mântuitorul nu a așezat aici Sfânta Cuminecătură. Aici numai a anunțat-o, arătând ce va fi și cum va fi ea. El arată că Sfânta Cuminecătură va fi o pâine cerească dătătoare de viață veșnică și că ea va fi Trupul și Sângele Său. Mântuitorul nu anunță o mâncare oarecare, simbolică, o pâine și un vin care numai să închipuie ceva, ci o mâncare cerească, mântuitoare, care este cu adevărat trupul și sângele Său. Pâinea cea vie adică Sfânta Cuminecătură este asemănată cu mana din pustie; așadar nu poate fi vorba decât de ceva material, adică de o mâncare propriu-zisă, așa cum a fost și mana. Despre această mâncare Mântuitorul spune răspicat că va fi Trupul și Sângele Său. Iudeii nu puteau percepe cum ar fi aceasta, ca cineva să-I mănânce Trupul și să-I bea Sângele. Mântuitorul însă repetă ceea ce le spusese, spre a-i face să înțeleagă și mai mult că e vorba într-adevăr de Trupul și de Sângele Său și nu de ceva spiritual. Luând în înțeles figurat cuvintele Evangheliei despre Sfânta Cuminecătură,

ereticii nu cred nici în prefacere, nici în rodul împărțășaniei, care este iertarea păcatelor.

Despre așezarea Sfintei Euharistii Sfântul Evanghelist Matei ne spune următoarele: „Iar pe când mâncam, Iisus după ce a luat pâine, s-a rugat, a binecuvântat-o a frânt-o și le-a dat ucenicilor zicând: Luați, mâncați, acesta este trupul meu. De asemenea, după ce a luat paharul cu vin, s-a rugat și l-a binecuvântat, apoi a zis: Beți dintru acesta toți, acesta este sângele meu, al legii celei noi care pentru voi și pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor. Aceasta să o faceți întru pomenirea mea” (Matei 26, 26-28; I Corinteni 11, 23-25). Iertarea păcatelor nu se face prin simbolul sângelui, ci prin sângele adevărat. Noi știm că mântuirea a venit prin vărsarea sângelui Domnului pe Golgota. Dacă aici Mântuitorul spune că vinul este sângele Său, înseamnă că numai e vin, ci cu adevărat sângele Domnului. De altfel toți Evangheliști ne spun la fel. O lege de la Dumnezeu se instituie prin sânge. Așa a fost instituită și Legea Veche – prin sânge de animale (Ieșire 24, 8). Păcatul nu se putea ispăși decât prin sânge (Evrei 9, 22), adică prin moartea (vărsarea sângelui, jertfirea) celui ce l-a săvârșit. Acela însă substituia sângele său prin sânge de animal. În Vechiul Testament se știe că toate jertfele sângeroase erau o icoană a Jertfei celei unice a Domnului și toate animalele de jertfă de atunci erau icoana Mântuitorului, „Mielul

cel adevărat”. Mântuitorul arată că și Legea Nouă o așază tot prin sânge, care se varsă „spre iertarea păcatelor”. E cu neputință ca Legea Nouă să fi fost instituită cu vin de rând, natural, care numai să fi simbolizat sângele Domnului și să nu fi fost sânge adevărat, câtă vreme cea veche a fost cu sânge propriu-zis. E cu neputință ca iertarea păcatelor s-o realizeze aici un simplu simbol al sângelui (vin) și nu sânge adevărat, adică sângele Domnului sub chipul vinului. Legea cea Nouă este o perfecționare a Legii celei Vechi: Ce a fost acolo numai icoană, simbol, chip, aici e adevăr, realitate. Dacă sângele de acolo simboliza sângele Mântuitorului, atunci aici nu poate fi vorba decât într-adevăr de sângele Domnului. Mielul pascal e acum înlocuit cu Iisus Hristos, care era simbolizat în acel miel.

Sfântul Apostol Pavel ne arată că în Sfânta Cuminecătură există foarte multă sfințenie și că de aceea numai cu multă cuviință și curățenie să ne apropiem de ea: „Cine cu nevrednicie mănâncă sau bea din paharul Domnului, vinovat va fi de trupul și sângele Domnului. Cerceteze-se omul pe sine, și numai așa să mănânce din această pâine și să bea din acest pahar. Căci cine mănâncă și bea fără să își dea socoteală de trupul Domnului, mănâncă și își bea osândă sieși” (I Corinteni 11, 27-29). Sfânta Euharistie este o taină dar este și o jertfă și în același timp și o mâncare aducătoare aminte de Patimile

și Moartea Domnului. E o taină pentru că în ea este vorba de prefacerea pâinii și a vinului în Trupul și Sângele Domnului prin lucrarea nevăzută a Sfântului Duh, pentru că se împărțășește spre „iertarea păcatelor”. În această taină ni se împărțășește darul cel nevăzut al Sfântului Duh, care este sfințitor și mântuitor. Sfântul Apostol Pavel zice: „de câte ori mâncați această pâine și beți acest pahar, moartea Domnului vestiți până la venirea Lui” (I Corinteni 11, 26). Scopul este adâncirea credinței și a evlaviei creștine prin aducerea aminte de Patimile și Moartea Domnului; și vestirea acestora iar nu de a mânca a ceea ce trupul și a bea sângele Domnului. Jertfa de pe Golgota a fost una singură care nu se mai repetă, deoarece a avut efectul așteptat. Sfânta Cuminecătură nu repetă jertfa de pe Golgota ci numai o actualizează pentru a ne însuși mereu roadele ei. Euharistia poate fi dată copiilor, deoarece Mântuitorul a așezat-o „pentru toți” deci și pentru copii. La împărțășirea acestei taine nu există limite de vârstă. Vârștii trebuie să se pregătească cu credință și pocăință pentru primirea cestei taine. Copii n-au păcate personale și nu le este de trebuință pregătire ca vârstnicilor. La copii nu poate fi vorba de nevrednicie și atunci nici de a le fi Sfânta Cuminecătură spre osândă.

La Sfânta Liturghie se aduc cinci prescuri nu numai una, dar numai din una singură se ia cât trebuie pentru Sfânta Euharistie. Din celelalte se iau părțile pentru pomenirea sfinților (Prooroci, Apostoli; Mucenici), pentru iertarea păcatelor celor morți și pentru cei vii. La sfârșitul Sfintei Liturghii preotul consumă toate aceste părțile dar aceasta este așa numită „potrivirea sfintelor daruri” și nu cuminecare. Preoții sunt oameni și ca toți oamenii sunt păcătoși. Nu ei prefac pâinea și vinul în trupul și sângele Domnului, ci Sfântul Duh. Preoții se roagă lui Dumnezeu ca să trimită pe Sfântul Duh și să prefacă aceste daruri în Trupul și Sângele Domnului.

Ioan Claudiu MOCA

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte de onoare: ÎPS. Dr. TIMOTEI SEVICIU, Arhiepiscop al Aradului
 Redactori coordonatori: Pr. IOAN TULCAN, Pr. CRISTINEL IOJA
 Secretari de redacție: Pr. ADRIAN MURG, Pr. CAIUS CUȚARU,
 SORIN GHEORGHE SĂPLĂCAN
 Administrație: Pr. FILIPALBU, Pr. LUCIAN FARCAȘIU

Articolele și corespondența se trimit pe adresa redacției:

Str. Academia Teologică, nr. 9, Arad
 Tel/Fax: 0257-285.855, calea.mantuirii@yahoo.com
 Tipărit la Poudique srl Arad.
 ISSN: 1582-1951; Preț: 1 leu
 Costul unui abonament este de 50 lei anual.